

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**Közösségi kötődés és egyéni identitás egy
határmenti felsőoktatási térségben**

Takács Tamara

Témavezető: Prof. Dr. Brezsnyánszky László

DEBRECENI EGYETEM
Humán Tudományok Doktori Iskola
Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program

Debrecen, 2015

I. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Értekezésünkkel a Debreceni Egyetem kutatócsoportjának határon túli magyarságra irányuló kutatási repertoárjának széles színskáláját egy további kvalitatív színfolttal kívánjuk gyarapítani. A témaválasztásban segítségünkre volt a területen használt nyelvek (magyar és román) ismerete. Kutatói üzenetként a békés egymás mellett élés keretein belül megvalósítható kisebbségi kultúraörzés fontosságára szeretnénk felhívni a figyelmet, amely tulajdonképpen megvalósul a kutatás területi egységeiben.

Az alapprobléma a kisebbségi sorshoz szorosan kapcsolódó döntéshelyzetek köré csoportosul. Egy keresztmetszeti vizsgálatban igyekeztünk átfogó képet kapni a továbbtanuló fiatalok személyes döntéseiről a tanulmányaik és saját jövőjük kapcsán. A vonzások és taszítások tényezőit feltárni ezen a speciális területen, a világtrendek és a kisebbségi lét ütközőzónájában élő diákoktól. A megkérdezettek különböző módon élik meg a szülőhelyükről kimozdulást, az elvándorlást befolyásoló, ellentétes irányú erők hatását, saját sorsukhoz igazítva magyarázzák döntéseiket. Az

empirikus vizsgálatban a diákok interjúinak tartalomelemzése által kerestük a felsőoktatási intézmény választásának magyarázatát és annak személyiség- és sorformáló hatását, illetve a tanulmány alapú migráció motívumait, majd az ezekből kirajzolódó cselekvési típusok jellemzőit.

A dolgozat egyik kulcsfogalma az élethelyzet. Kutatásunk eredményeit az élethelyzet következő dimenziói mentén csoportosítottuk: születés helye, iskolai pályafutás, informális kapcsolatháló, egyetemválasztás, egyetem légköre, nyelvhasználat, nemzeti és szakmai identitás, értékek, vallásosság, földrajzi kötődés, jövőtervek. Ezek mentén hasonlítottuk össze három csoportra bontott megkérdezettjeinket.

II. Kutatási, szakirodalmi előzmények

A vizsgálat során a következő főbb szakirodalmi művekre és kutatásokra támaszkodtunk:

A Debreceni Egyetem Regionális kutatócsoportjában született munkákra, melyek jelentős adatokat tartalmaznak a téma kapcsán: Pusztai (2008, 2010) Pusztai-Fényes (2004) Pusztai-Nagy (2005) Pusztai-Bacskai-Kardos (2012) Kozma (1998, 2005, 2006, 2008) Kozma-Rébay (2006). Ebben a műhelyben született munkák a partiumi térségre és a campuszok világára vonatkozó vizsgálatok voltak.

A MOZAIK kutatásokra, melyek 2001-ben és 2011-ben készültek. Céljuk a 15-29 év közötti külföldi magyar fiatalok életmódjának feltérképezése és régiónkénti összehasonlítása az életmód és az értékrend dimenziói mentén. A kutatás 2001-ben kvantitatív jelleget öltött, melynek eredményei összesen 6000 fős minta megkérdezésén alapultak a Felvidéken, Kárpátalján, Belső Erdélyben, Székelyföldön és a Vajdaságban. Majd 2011-ben kvalitatív kutatási módszerrel 24 fókuszcsoporthoz beszélgetés elemzésére került sor Baranya, Muravidék, Órvidék, Felvidék, Kárpátalja, Erdély, Székelyföld, Csángóföld és Vajdaság régióiban.

A Mozaik 2001-es vizsgálat kitért a nemzeti identitás kérdésére is. A kutatás alanyainak döntő többsége magyar nemzetiségűnek vallotta magát. Ezen belül az első helyen a lokális identitás fontossága állt. A székelyföldi fiatalok 59 százaléka erdélyi magyarnak, egyharmada pedig egyszerűen csak magyarnak tartja magát (*Bálint et al. 2002*).

Az identitás modern meghatározása során Cohen (1994), Baumeister és Muraven (1996) műveire támaszkodtunk. A fenti identitás társadalmi beágyazottságának vizsgálata során segítségünkre volt Brubaker–Feischmidt–Fox–Grancea 2011-es kolozsvári, kvalitatív módszerrel végzett kutatása. Az anyanyelvű oktatás közösségi identitást ápoló szerepével és a nyelvi leépülés megelőzésével kapcsolatban Péntek műveire támaszkodunk (2001, 2005, 2007).

Főbb kutatási kérdések:

- 1. Melyek lehetnek a szülőföldön való maradást, illetve az onnan való elvándorlást befolyásoló háttértényezők a felsőfokú tanulmányok terén?*
- 2. A felértékelődött regionális identitás és az e köré szerveződött csoportok informális és formális hálója mennyire jelent erős vonzást a globalizációs hullám migrációs erejével, a jobb megélhetést kínáló külföldi országokkal szemben?*
- 3. Ebben az ellentétes erők által uralt társadalmi mezőben, milyen szerepet tölt be az anyanyelvű felsőoktatás? A kisebbségi értelmiségivé válás útján az anyaországban, az anyanyelvi diplomával való könnyebb érvényesülés reménye, vagy a szülőföldön való kisebbségi értelmiség magatartásmintái szilárdulnak-e meg?*
- 4. Az anyaországban érvényesülő diákok hogyan és milyen ütemben illeszkednek be és lelnek új hazára az általuk választott társadalmi mezőben?*

II. Az alkalmazott módszerek

Vizsgálatunkban kvalitatív mélyinterjúk módszert használtunk. Negyvenhat fővel készítettünk életútinterjút a következő megoszlásban: huszonegy fő a Partiumi Keresztény Egyetemen (Nagyvárad), tizenegy fő a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen (Kolozsvár), tizennégy fő pedig a Debreceni Egyetemen folytatta tanulmányait a megkérdezés idején. A megkérdezettek között, közös kapcsolódási pontot

jelent, hogy mindannyian magyar kisebbségi létbe születtek és vagy a születési helyük, vagy a felsőoktatási intézményük révén kötődnek a partiumi régióhoz.

Az interjúk kutatások mélylélektani vonulata alkalmas eszköz egy csoport belső sajátosságainak elemzésére, illetve annak vizsgálatára, hogy a csoporttagok hogyan élik meg sajátos élethelyzetüket. Az interjúk elemzését a szavak előfordulási gyakoriságának kvalitatív tartalomelemzése mellett a megszólalások kontextusára és beszédkörnyezetére is érzékeny induktív elemzéssel párhuzamosan végeztük.

III. Az eredmények tézisszerű felsorolása

1. Melyek lehetnek a szülőföldön való maradást, illetve az onnan való elvándorlást befolyásoló háttértényezők a felsőfokú tanulmányok terén?

A modern kor rugalmas identitása az egyéni választás szabadságára épül. A kisebbségi helyzetben élő megkérdezettjeink az alábbi opciók közül választhatnak: romániai egyetemet magyar vagy román tannyelvű képzéssel, magyarországi felsőoktatási intézményt teljes vagy részleges képzési idővel.

A Románia területén élő magyarok identitását hármas hatás éri. Egyrészt maga a kisebbségi közösség, másrészt az ország amelyben élnek, harmadrészt pedig az anyaország (*Brubaker et al. 2011*). Kutatásunk helyszínén vonzások és taszítások kereszttüzében kell meghozniuk az ott élőknek ezeket a személyes döntéseket. A vonzás tényezői a szülőföldön tartják, a taszítás tényezői az anyaország felé mozdítják a megkérdezett fiatalokat. A vonzás tényezőjének tekintjük a társadalmi közeg megtartó erejét. Vagyis az informális kapcsolathálókat, a barátokat, a családot és a tágabb rokonságot. Ide soroljuk a földrajzi hely szeretetét és az új közegtől, a migrációtól való félelmet is. Az elvándorlás

irányába ható taszítás tényezőinek tekintjük az anyanyelvű társadalmi környezet, anyanyelven való továbbtanulás, anyanyelven való munkába állás biztos lehetőségét, a kedvezőbb életkörülményeket és munkaerő-piaci lehetőségeket.

Összességében mindhárom intézmény diákjainak közös vonása az, hogy az oktatás nyelve és a szakmai érdeklődés határozzák meg továbbtanulási terveiket. A különbség az egyetem presztízsének, az anyagi lehetőségek és a területi elhelyezkedés szempontjainak fontossági sorrendjéből adódik. A Babeş-Bolyai Tudományegyetemet választóknak a többiekénél meghatározóbb magyarázó erővel bír az egyetem presztízse, a Partiumi Keresztény Egyetem mellett döntők számára pedig az anyagi körülmények és az informális kapcsolatháló húzóereje. A Debreceni Egyetemet választók számára, a többi csoport tagjainál fontosabb szempontként jelenik meg az intézmény földrajzi elhelyezkedése. Tehát a Babeş-Bolyai Tudomány- egyetemet azok választják, akiknek az egyetem presztízse, a Partiumi Keresztény Egyetemet azok, akiknek az anyagiak jelentenek fontos szempontot és hajlamosak barátaik választását követni. A Debreceni Egyetem úgy tűnik jól megközelíthető mind a Magyarországra költözött,

mind az áthallgató diákok számára, hiszen körükben kiemelkedik a területi elhelyezkedés említéseinek száma.

2. A felértékelődött regionális identitás és az e köré szerveződött csoportok informális és formális hálója mennyire jelent erős vonzást a globalizációs hullám migrációs erejével, a jobb megélhetést kínáló külföldi országokkal szemben?

A hagyományokhoz, szokásokhoz, egyszóval a tradícióhoz való ragaszkodás, a hovatartozás egyik fontos építőeleme a megkérdezettek körében. Ez az attitűd, az erős nemzeti és szociális identitástudattal együtt véd a nemzetek olvasztótégelyével szemben. Legyen az akár a többségi nemzet tagjai közé való asszimilálódás, akár az anyaország vagy a külföldi országok vonzása, akár az értékek és kultúra mentén egységesítő tendenciával bíró globalizáció, melyet negatív dolgokkal azonosítanak. Ez az attitűd egy erőteljesebb identitástudatban manifesztálódik, mely a nyugati értékektől is elhatárolja a kisebbség tagjait. Úgy tűnik, a szabadság térnyerése a kisebbségi identitások erősödését eredményezi. A választások a nemzeti és lokális jelzők köré tömörülnek, majd megmerevednek.

3. Ebben az ellentétes erők által uralt társadalmi mezőben, milyen szerepet tölt be az anyanyelvű felsőoktatás? A kisebbségi értelmiségivé válás útján az anyaországban, az anyanyelvi diplomával való könnyebb érvényesülés reménye, vagy a szülőföldön való kisebbségi értelmiség magatartásmintái szilárdulnak-e meg?

A kutatás eredményei szerint napjainkban is erős a határon túli magyar ifjúság identitástudta, továbbra is közösségszervező erővel bír a nemzeti hovatartozás. A határon túli magyar fiatalok ragaszkodnak szülőföldjükhöz. Fontosnak tartják a magyar kultúra és a nemzeti értékek ápolását, a hagyományok és a szokások őrzését. Igény van körükben az anyanyelvű oktatásra, ezen belül az anyanyelvű felsőoktatásra, mely alkalmas és nélkülözhetetlen közege a kisebbségi értelmiségek utánpótlásának, és a kisebbségi önrendelkezés megteremtésének, és eszköze többségi környezetben megmaradásuknak. A többségi nyelven való értelmiségi integrálódás az első lépcsőfokon nyelvcserét, majd identitásváltást és végül asszimilációt eredményez. Ez az anyanyelv közösségi szinten történő leépüléséhez vezet. Amely mind a kisebbségi identitás, a kultúraápolás és az anyanyelvű oktatás megőrzésének lehetőségeit szűkíti (Péntek 2007).

Eredményeink szerint a romániai magyar nyelvű felsőoktatásra szükség van, hiszen ez a társadalmi mező képes

az aktív, önrendelkező, önérvényesítési képességgel bíró, erős nemzeti és szociális identitással és a szülőföldön maradás szándékával rendelkező értelmiségi réteg utánpótlására. Legyen szó akár a humán, akár a műszaki értelmiségről, akár egy multikulturális nagy egyetemen, akár egy felekezeti kis létszámú egyetemen. A kisebbségi egyetem, olyan közeget teremt, amely hozzájárul az identitás megőrzéséhez és ápolásához. A diákok aktív közösségi tevékenységeikkel elhatárolódnak, távolságot tartanak a többségi nemzet tagjaitól, ezáltal egy olyan homogén csoport alakul ki, ahol szociális identitástudatuk tovább erősödik. Ezt a jelenséget magyar szigetnek neveztük el.

Tehát a kisebbségi értelmiségivé válás útján az anyaországban, az anyanyelvi diplomával való könnyebb érvényesüléssel szemben a szülőföldön való kisebbségi értelmiség magatartásmintái szilárdulnak meg.

4. Az anyaországban érvényesülő diákok hogyan és milyen ütemben illeszkednek be és lelnek új hazára az általuk választott társadalmi mezőben?

A Debreceni Egyetemen tanuló diákok vizsgálatának egyik legfontosabb konklúziója az, hogy a magyarországi képzésben való részvétel szinte determinálja az anyaországban való

meggyökereződést, a kialakuló társadalmi tőke, az oktatás nyelve és a bizonyítványok magyarországi elismertsége folytán.

Magyarország esetében, a magyar nyelvű oktatásban való részvétel lehetősége jelenti a vonzerőt. A társadalmi integráltságot pedig jelentősen befolyásolja a házasságkötés és a családalapítás. Az interjúalanyok többsége arról számolt be, hogy hosszútávon, Magyarországon tervezik életüket. A határon túli magyar kisebbségek számára az elsődleges célországnak Magyarország tekinthető. Többségük nem szeretne tovább vándorolni, egy harmadik országban új életet kezdeni. Az Európai Unió mobilitást elősegítő politikáját figyelembe véve, ez is egyfajta *„otthon, illetve szülőföldön maradásnak”* tekinthető, hiszen leginkább az anyaországba nem a gazdaságilag fejlettebb nyugat-európai országokba migrálnak. Összességében minden interjúalany erősen ragaszkodik a szülőföldhöz, vagy legalább a magyar földhöz és a magyarsághoz, továbbá a családhoz, barátokhoz, vagyis a társadalmi tőke igen fontos szerepet tölt be életükben, meghatározza választásaikat.

IV. Összegzés

Az interjúk elemzése során a következő válaszadói típusok megalkotására került sor.

A szülőhelyen tanulók csoportja:

1. *Aktív kisebbségiek*: akik csak otthoni környezetben érzik jól magukat. Elkötelezettek az erdélyi magyarság ügyében, amiért tenni is szeretnének valamit. Ennek megfelelően nemzeti identitástudatuk erős. A campus létben tevékenyek, identitásukat ebben élik meg és fejezik ki.
2. *Elfogadó, beilleszkedők*: akik szeretnének hazájukban maradni, viszont akik számra kevésbé domináns a magyarságtudat. Hazájukhoz, elsősorban, mint földrajzi helyhez ragaszkodnak.
3. *Éber, a lehetőségekre figyelők*: akik részben elvágyódnak hazájukból a jobb lehetőségek reményében. Érzelmileg mégis kötődnek szülőhelyükhöz, nehezen hagynák ott barátaikat, társadalmi környezetüket. Kevésbé domináns értékrendjükben a magyarságtudat, toleránsabbak más nemzetek, akár a többségi nemzet tagjai iránt.

Oktatási mobilitás szereplői:

1. *Tudatos migrálók:* már elhatározták, hogy Magyarországon szeretnének letelepedni a jövőben. Ezzel a határozott szándékkal, választottak magyarországi képzőhelyet.
2. *Körülményektől vezéreltek:* bizonytalanok, egyetemi éveik alatt kívánják eldönteni, hogy Magyarországon vagy hazájukban vállaljanak-e munkát és telepedjenek le.
3. *Elvagyódók:* akik nem érzik otthon magukat a választott egyetem társadalmi közegében. Még nem döntöttek a végleges letelepedést illetően. A szülőföld és más külföldi országok vonzása közt mozognak.

Magyarországra korábban áttelepültek csoportja:

1. *Aktív cselekvők:* beilleszkedtek a célországba, mégis rajongással telve beszélnek szülőföldjükről. Az anyaországból szeretnének valamit tenni a külhoni magyarság érdekében.
2. *Elvegyülő, beilleszkedők:* viszonylag könnyen beilleszkedtek a célországba, ahol jól érzik magukat. Érzelmi síkon sem élik meg különösebb veszteségnek hazájuk elhagyását, nem vágynak vissza. Nem él bennük az a vágy, hogy tegyenek valamit az ottani magyarság ügyéért.

3. *Nehezen beilleszkedők*: nehezen integrálódnak a célország viszonyai közé, sokáig visszavágynak szülőföldre.

Modern társadalmukban a gyorsuló ütemű változások az identitásra is hatással vannak. Identitáskutatók arra hívják fel a figyelmet, hogy társadalmunkra jellemző flexibilitás az identitás terén is megjelenik. Ezt nevezik a nemzetközi szakirodalom képviselői Cohen (1994), Baumeister és Muraven (1996) rugalmas identitásnak. Vizsgálatunk területén ez a modern identitás abban jelenik, hogy az egyének a személyes választásai teremtik meg a közösségi identitást. A nyugati mintáktól eltérően a kisebbségben élő fiatalok azonosságtudatát kevésbé jellemzi a rugalmasság, sokkal inkább hordoz állandó, akár megkövült elemeket. A rugalmas identitás, az identitás szituációnkénti változásai, kutatásunk eredményei szerint a vegyes házasságban született interjúalanyokra korlátozódik, vizsgálatunkban csupán arra a két fő esetben talákoztunk a kettős identitás jelenségével. Az interjúkból kitűnt, hogy szituációtól függően egyik vagy másik identitásukat helyezik előtérbe, nem megtagadva az éppen háttérbe szoruló identitást sem.

Az interjúk során egyértelművé vált, hogy a kisebbségi létben élő és a világban a helyüket kereső fiatalok egyéni

identitását a hivatalos és közösségi kötődések, a lokális, a kisebbségi és az állampolgári meghatározottság erőterei formálják. Megmutatkoznak ugyan a rugalmasság és az alkalmazkodás jelei, alapvetően azonban a nyelvi és a nemzeti közösség értékei, az ezek mentén születő döntéseik gyakorolnak jelentősebb befolyást az élethelyzetük alakítására.

A kutatás újszerűsége a vizsgálat módszeréből fakad. Nem egy átfogó reprezentatív vizsgálat, hiszen ebben a témában számtalan megalapozó kutatás született. Ebből fakad a téma érdekessége, melyek lehetnek az itt élő egyének belső motivációi, lokális identitásuk megélésének sajátosságai, választásaik magarázói. Ezt egyéni interjúk adatfelvétellel, kvalitatív vizsgálattal lehet megállapítani.

DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR
PUBLIKÁCIÓK

Jelölt: Takács Tamara
Neptun kód: YHFJPA
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola

Iktatószám: DEENKÉTK/407/2014.
Tételszám:
Tárgy: Publikációs Lista

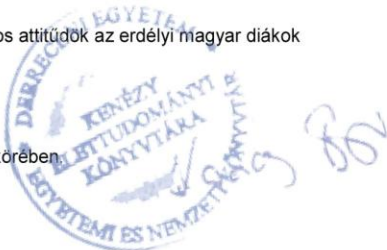
A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészlet(ek) (3)

1. **Takács T.:** Kisebbségi státusú hallgatók önmeghatározása és tanulmányi mobilitása a határtérségben.
In: Hagyomány és modernség a XXI. századi tanítóképzésben. Szerk.: Jenei Teréz, Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza, 175-186, 2014. ISBN: 9786155097898
2. **Takács T.:** A Partiumi Keresztény Egyetem diákjaival készült interjúk kutatás bemutatása.
In: Harmadfokú képzés, felnőttképzés, regionalizmus. Szerk.: Juhász Erika, Center for Higher Education Research and Development, Debrecen, 98-104, 2010. ISBN: 9789634732778
3. **Takács T.:** Határon túli magyar diákok élethelyzete az erdélyi és a magyarországi felsőoktatásban.
In: Felszántatlan területeken. Szerk.: Fenyő Imre, Rébay Magda, Csokonai Kvk., Debrecen, 281-292, 2010. ISBN: 9789632602257

Magyar nyelvű tudományos közlemény(ek) hazai folyóiratban (3)

4. **Takács T.:** Felekezeti hovatartozás és médiával kapcsolatos attitűdök az erdélyi magyar diákok körében.
Educatio. 16 (4), 695-704, 2007. ISSN: 1216-3384.
5. **Takács T.:** Identitás és előítéletesség a kolozsvári diákok körében.
Educatio. 16 (1), 140-148, 2007. ISSN: 1216-3384.

DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR
PUBLIKÁCIÓK

6. **Takács T.:** Határon túli magyar hallgatók a debreceni és a nyíregyházi felsőoktatásban.
Educatio. 15 (1), 182-188, 2006. ISSN: 1216-3384.

Magyar nyelvű konferencia közlemény(ek) (14)

7. **Takács T.:** Közösségi kötődés és egyéni identitás egy határmenti felsőoktatási térségben.
HERA évkönyvek. Accepted by publisher ISSN: 2064-6755.
8. **Takács T.:** Az egyéni választások kollektív hatásai, egy határtérségi identitáskutatás kapcsán.
In: VIII. Nyíregyházi Doktorandusz Konferencia Konferenciakötete. Szerk.: Kerekes Benedek, Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza, *Accepted by publisher* 2015.
9. **Takács T.:** Kisebbségi státusú hallgatók élethelyzete és tanulmányi mobilitása a határtérségben.
In: Oktatás és nevelés - gyakorlat és tudomány : tartalmi összefoglalók. Szerk.: Buda András, Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézete, Debrecen, 449, 2014. ISBN: 9789634737421
10. **Takács T.:** Magyar-román kulturális határon átvélő tanulmányi mobilitás.
In: Minőség és versenyképes tudás : Neveléstudományi konferencia 2013. Szerk.: Demény Pirokska, Fóris-Ferenczi Rita, Babes-Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet., Kolozsvár, 139-149, 2014. ISBN: 9789730163414
11. **Takács T.:** Oktatási mobilitás a Partium területén.
In: Változó életformák - Régi és új tanulási környezetek : XIII. Országos Neveléstudományi Konferencia : Eger, 2013. november 6-7-8-9. : absztraktkötet. Szerk.: Bárdos Jenő, Kis-Tóth Lajos, Racsko Réka, Líceum Kiadó, Eger, 512, 2013. ISBN: 9786155250323
12. **Takács T.:** Identitás, kisebbség, oktatás az erdélyi magyar hallgatók szemszögéből.
In: A munka és nevelés világa a tudományban : XII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Benedek András, Tóth Péter, Vedovatti Anildo, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Budapest, 178, 2012. ISBN: 9789638911087
13. **Takács T.:** A határon túli magyar felsőoktatás világa hallgatói szemmel.
In: Oktatás, nevelés, élethossziglani tanulás : a Neveléstudományi Egyesület 2010. évi konferenciája : Székesfehérvár, 2010. január 15. : részletes program, tartalmi összefoglalók. Szerk.: Karlovitz János Tibor, Neveléstudományi Egyesület, Budapest, 87, 2010. ISBN: 9789638842213

DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR
PUBLIKÁCIÓK

14. **Takács T.**, Szolár É.: Felsőoktatás-politikai rendszerváltozás és kisebbségi egyetem a partiumi térségben.
In: Hatékony tudomány, pedagógiai kultúra, sikeres iskola. Szerk.: Perjés István, Ollé János, Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottság, Budapest, 37, 2008. ISBN: 9789635033867
15. **Takács T.**: Egy egyetem belső világa: A Partiumi Keresztény Egyetemen készült kvalitatív vizsgálat.
In: Új kutatások a neveléstudományokban : hatékony tudomány, pedagógiai kultúra, sikeres iskola : VIII. Országos Nevelésügyi Konferencia, Budapest, 2008.11.13-15. Szerk.: Kozma Tamás, Perjés István, MTA Pedagógiai Bizottsága, Budapest, 327-338, [2008]. ISBN: 9789635034017
16. **Takács T.**: Denominational Status and Media-Related Attitudes among the Hungarian Students in Transylvania.
In: Religion and values in education in Central and Eastern Europe. Ed.: Gabriella Pusztai, CHERD, Debrecen, 197-209, 2008. ISBN: 9789634731030
17. **Takács T.**: Az interjú kutatási módszer sajátosságai.
In: Interdiszciplináris pedagógia és az eredményesség akadályai. Szerk.: Kiss Endre, Buda András, Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézete, Debrecen, 585-593, 2008. ISBN: 9789634731658
18. **Takács T.**: Felekezeti hovatartozás és médiával kapcsolatos attitűdök az erdélyi magyar diákok körében.
In: Változó tanulási környezetek, változó pedagógusszerepek : program és összefoglalók. Szerk.: Vidákovich Tibor, Molnár Éva, Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottság, Budapest, 116, 2007. ISBN: 9789634828433
19. **Takács T.**: Határon túli magyarok a felsőoktatásban.
In: Tanul a társadalom : program tartalmi összefoglalók. Szerk.: Keller Magdolna, Simándi Szilvia, Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottság, Budapest, 188, 2006.
20. **Takács T.**: A debreceni és a kolozsvári egyetemen tanuló határon túli magyar diákok összehasonlító vizsgálata.
In: Régió és oktatás : a "Regionális egyetem" kutatás zárókonferenciájának tanulmánykötete. Szerk.: Juhász Erika ; közread. a Doktoranduszok Kiss Árpád Közhasznú Egyesülete, Doktoranduszok Árpád Közhasznú Egyesülete, Debrecen, 251-261, 2006. ISBN: 9632175859

Idegen nyelvű konferencia közlemény(ek) (1)

21. **Takács, T.:** Life Position and Educational Mobility of Minority Students in the Border Territories.
In: VIII. Nyíregyházi Doktorandusz Konferencia Konferenciakötete. Szerk.: Kerekes Benedek,
Nyíregyházi Főiskola, NyíregyházaNyíregyháza, *Accepted by publisher* 2015.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2015.01.15.

